

45-lecie rejestracji Niezależnego Zrzeszenia Studentów

- Nie ma sukcesu bez NZS-u! - to hasło, które towarzyszyło obchodom 45-lecia rejestracji Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Była to również okazja do przypomnienia dziejów organizacji, która walczyła o niepodległość Polski i przestrzeganie praw obywatelskich na trwałe zapisując się w historii Torunia.

Uroczystości 45. rocznicy rejestracji NZS rozpoczęły się przed budynkiem Urzędu Marszałkowskiego.

- Dzisiaj wspominamy wszystkie osoby zaangażowane w podziemną działalność wydawniczą, tysiące anonimowych uczestników walki o autonomię polskiego szkolnictwa wyższego i strajków studenckich wszystkich działających na obszarze dzisiejszego województwa kujawsko-pomorskiego uczelni. To oni po 1989 roku budowali wolną Polskę - **mówił marszałek Piotr Całbecki.**

- To był czas dla Zbyszka bardzo ważny. NSZ zawsze był w jego sercu i chciał, żeby osoby, które brały udział w tych ważnych wydarzeniach, zostały uhonorowane, żeby wydarzenia też jak ta tablica mówiły ludziom o tym, co się tutaj działo -

powiedziała wdowa po generale Zbigniewie Nowka, Anna Nowek. -

Oczywiście jego ulubione hasło to: „Nie ma sukcesu bez NZS-u”. Myślę, że jest ono cały czas aktualne.

- Jako Przewodniczący Rady Miasta Torunia pozwolę sobie kontynuować wątek rozpoczęty przez Panią Przewodniczącą Sejmiku. Wspomniała ona św. Jana Pawła II i Zbigniewa Herberta. Do tego grona wielkich postaci dodałbym jeszcze naszego wieszcza narodowego - Adama Mickiewicza. To byli ludzie, którzy inspirowali tamto pokolenie. Dlatego w Toruniu mamy swoją „świątynię” NZS - Aleję Niezależnego Zrzeszenia Studentów. To miejsce szczególne - łączy ulice św. Jana Pawła II,

*Zbigniewa Herberta i Adama Mickiewicza. Pamiętam rok 2016, gdy ówczesny generał Nowek, dziś już obecny z nami duchem, napisał do mnie z Wrocławia: „Nasze kolejne zadanie dowieźliśmy”. W październiku 2017 roku Rada Miasta Torunia podjęła uchwałę nadającą tej alei nazwę. Wyodrębniliśmy ją w szczególnym miejscu - symbolicznie łącząc te wielkie postaci - **mówił Przewodniczący Rady Miasta Torunia, Łukasz Walkusz zachęcając przybyłych do spaceru aleją** . - Nie stałbym dzisiaj przed Państwem jako Przewodniczący Rady Miasta Torunia, gdybym nie przeszedł przez szeregi NZS. Gdybym pierwszych szlifów służby publicznej nie zdobył właśnie w tej działalności studenckiej. NZS to przede wszystkim ludzie. Dlatego dziękuję tym, którzy 45 lat temu odważyli się marzyć o wolnej Polsce. Dzięki Wam dziś możemy tu stać. Niech żyją bohaterowie tamtych dni. Niech żyje wolność!*

Przewodniczący wymieniał konkretne działania Rady Miasta Torunia: oprócz nadania nazwy Alei NZS, przyznanie medali zasłużonym osobom oraz nadanie tytułów honorowych obywateli.

- 45. rocznica rejestracji Niezależnego Zrzeszenia Studentów w Toruniu przypomina dzieje organizacji, która zapisała się w historii naszego miasta jako głos wolności,

odwagi i odpowiedzialności obywatelskiej młodego pokolenia.. NZS w Toruniu był nie tylko ruchem studenckim, ale także wspólnotą ludzi myślących niezależnie, chcących innej Polski dla nas wszystkich, gotowych narażać swoje życie i zdrowie w walce o swobody demokratyczne. Także dzięki nim - dzięki ich zaangażowaniu, determinacji i odwadze - możemy dzisiaj swobodnie decydować o tym, w jakim kraju chcemy żyć. Możemy współdecydować, jak wygląda nasze miasto: otaczająca nas przestrzeń, edukacja, prawodawstwo, ekonomia i wiele innych sfer naszego życia -
mówił zastępca prezydenta Torunia Rafał Pietrucień. - Gratuluje jubileuszu i życzę, aby dziedzictwo Niezależnego Zrzeszenia Studentów nadal inspirowało kolejne pokolenia Torunian.

Podczas uroczystości wspomniano materialne symbole w przestrzeni Torunia - tablice pamiątkowe na budynkach Urzędu Marszałkowskiego oraz Dworu Artusa czy noszący od roku 2017 imię Niezależnego Zrzeszenia Studentów odcinek ulicy Mickiewicza, w sąsiedztwie akademików UMK.

Wspominano również osoby zasłużone, m. in. : Wiesława Janowskiego, Krystynę Kutę, Rafała Maszkowskiego, Antoniego Męzydło, śp. gen Zbigniewa Nowka, prof. Wojciecha Polaka, Macieja Romaniuka, Marka Wachnika, Jana Wyrowińskiego oraz prof. Alicję Grześkowiak i rektora UMK prof. Stanisława Dembińskiego.

Była to również okazja do otwarcia na placu przed Urzędem Marszałkowskim wystawy poświęconej NZS. Przygotowała ją bydgoska delegatura Instytutu Pamięci Narodowej (IPN). Archiwalne zdjęcia, dokumenty i obszernie informacje dotyczące powstania i działalności NZS w latach osiemdziesiątych możemy oglądać na 20 tablicach usytuowanych przed urzędem. Po przemówieniach złożono kwiaty pod wmurowaną dziesięć lat temu fasadę Urzędu Marszałkowskiego tablicą upamiętniającą strajk studencki z 1981 roku.

Natomiast w Książnicy Kopernikańskiej wykład o działalności NSZ na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika wygłosił dr hab. Przemysław Olstowski. Wydarzeniu towarzyszy wystawa publikacji i eksponatów związanych z Niezależnym Zrzeszeniem Studentów. Zwieńczeniem obchodów jest wieczorny koncert Małgorzaty Ostrowskiej w Auli UMK. Niezależne Zrzeszenie Studentów w Toruniu powstało 17 września 1980 r., po wydarzeniach i strajkach robotniczych z sierpnia 1980 r. Jego celem była demokratyzacja życia akademickiego. Już w kwietniu 1981 r. wraz z uczelnianą Solidarnością doprowadziło do przeprowadzenia pierwszych wyborów władz uniwersytetu przez reprezentantów całej społeczności uczelni, bez ingerencji władz

politycznych i partyjnych.

Na ścianie budynku Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu 25 kwietnia 2016 r. została odsłonięta tablica pamiątkowa przypominająca o wydarzeniach z 17-18 lutego 1981 roku, kiedy studenci UMK, na wezwanie NZS, zorganizowali strajk walcząc o autonomię wyższych uczelni, prawa człowieka i niepodległość Polski. Natomiast 13-14 maja 2016 r. w Toruniu odbyły się obchody jubileuszu 35-lecia NZS UMK, podczas których w Ratuszu Staromiejskim wręczono medale i odznaczenia członkom NZS UMK oraz zasłużonym działaczom opozycji. Medale za Zasługi dla Miasta Torunia na wstędze otrzymali gen. Zbigniew Nowka i NZS, Medal Prezydenta Torunia Thorunium - Wiesław Janowski i Marek Wachnik, medal Marszałka WK-P Unitas Durat Cuiaviano-Pomeraniensis oraz przyznane przez Instytut Pamięci Narodowej Krzyże Wolności i Solidarności.

Sala numer 208 w Urzędzie Marszałkowskim nosi od kilku lat imię zmarłego w 2019 roku generała Zbigniewa Nowka - pierwszego przewodniczącego NZS UMK, współorganizatora strajku studenckiego w lutym 1981 roku i współtwórcy polskich służb specjalnych po 1990 roku.

Natomiast 17 listopada 2017 r. została odsłonięta tablica z nazwą alei Niezależnego Zrzeszenia Studentów UMK. Nazwę nadano odcinkowi ulicy Adama Mickiewicza, pomiędzy aleją Jana Pawła II a rondem Zbigniewa Herberta. Wydarzenie nastąpiło na mocy Uchwały nr 652/2017 Rady Miasta Torunia z dnia 12 października 2017 r. Treść tej uchwały w pamiątkowej formie otrzymali wnioskodawcy, gen. Zbigniew Nowka i prof. Wojciech Polak, oraz przewodniczący NZS-u UMK Mateusz Schalau.

Fot. © UMT 2026 autor: Maciej Wasilewski, licencja: CC BY-NC 4.0

- [Powrót](#)
- [Udostępnij na: X](#)
- [Udostępnij na: FB](#)
- [Drukuj](#)
- [PDF](#)